

КЕРАТОКОН'ЮКТИВИТИ У ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗА ТЕЛЯЗІОЗУ

Спіцина Т.Л., Корейба Л.В., Дуда Ю.В., Шевчик Р.С., к.вет.н., доценти;
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Телязіоз (*Thelaziosis*) – це найбільш розповсюджений сезонний ензоотичний гельмінтоз очей, частіше великої рогатої, рідше інших видів тварин, спричинений нематодами підряду *Spirurata*, родини *Thelaziidae*: *Thelazia rhodesi*, *Th. gulosa*, *Th. skrjabini*. Вид *Th. rhodesi* паразитує у кон'юнктивальному мішку та під третьою повікою, інші два види – у протоках слюзових залоз.

Телязіоз великої рогатої худоби обумовлює значні економічні збитки в тваринництві, внаслідок зниження молочної та м'ясної продуктивності, незапланованого вибракування осліплених тварин, витрат на проведення лікувальних і профілактичних заходів.

Телязії – круглі жовто-сірого забарвлення, завдовжки 10-12 мм гельмінти (фото 1 і 2), що починають свій життєвий цикл з двох «провідників» – це мухи-корівниці та велика рогата худоба. Проміжними господарями телязій є пасовищні мухи.

Фото 1. *Thelazia gulosa*: головний кінець, хвостовий кінець самки, хвостовий кінець самця*

Фото 2. *Thelazia skrjabini*: головний кінець, хвостовий кінець самки, хвостовий кінець самця*

* фото зі статті Demiaszkiewicz, A.W., Moskwa, B., Gralak, A. et al. The Nematodes *Thelazia gulosa* Raillet and Henry, 1910 and *Thelazia skrjabini* Erschov, 1928 as a Cause of Blindness in European Bison (*Bison bonasus*) in Poland. *Acta Parasit.* 65, 963–968 (2020). <https://doi.org/10.1007/s11686-020-00243-w>

Самки-телязій, які паразитують в очах тварини, відроджують личинки (фото 3), які з часом мігрують до внутрішнього ока, де їх заковтують мухи.

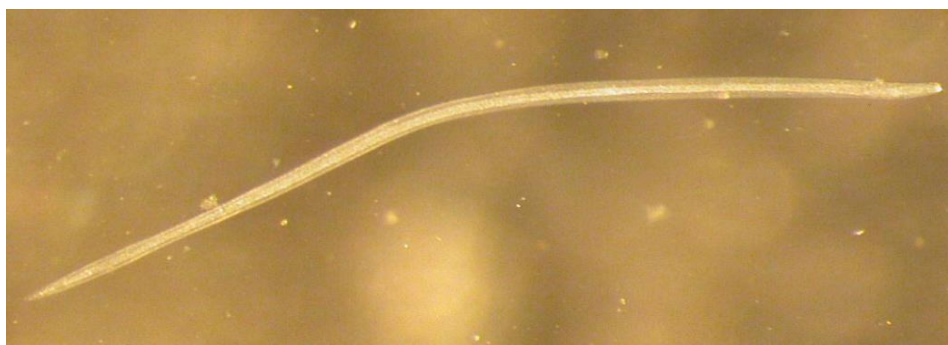

Фото 3. Личинка *Thelazia gulosa*

В кишечнику мух личинки телязій впродовж 2–4 тижнів ростуть, двічі линяють, мігрують у хоботок мухи та стають інвазійними. Під час харчування мух личинки виповзають із їх хоботка і знову попадають в око тварини, де через 3–6 тижнів перетворюються на самку чи самця.

В умовах присадибних та фермерських господарств Дніпропетровської області корови вражаються телязіозом через 2–3 місяці з початку пасовищного періоду.

Для телязіозу характерні: загальне пригнічення, втрата апетиту, зниження надоїв, катаральний, катарально-гнійний кон'юктивіт та кератокон'юктивіт, що супроводжуються слезотечею, гіперемією, світлобоязню, болючістю очного яблука, виділенням катарально-гнійного ексудату (фото 4 і 5) і набряком кон'юктиви та повік (фото 6 і 7).

Іноді хвороба ускладнювалась утворенням ерозій і виразок, помутнінням рогівки, утворенням білм та втратою зору (фото 8).

Локалізація телязій та виділення личинок зі слезними витіканнями (фото 9 і 10) дозволяє зажиттєво діагностувати захворювання у корів.

Захворювання корів телязіозом спричинює значні економічні збитки внаслідок зниження молочної (20–30%) та м'ясної продуктивності (втрата до 150 г середньодобового приросту за добу), вибракування осліплених тварин, витрат на проведення лікувально-профілактичних заходів.

Ефективність лікування хворих корів забезпечувала схема, яка включала два види терапії – етіотропну (дегельмінтизація) і симптоматичну (лікування кератокон'юктивітів).

Схема лікування включала застосування 0,05%-вий розчин хлоргексидину біглюконату, Офтальмогелю, Івермектин (Івомеку) та Катозалу. 2 курси лікування склали по 7 днів.

Перед початком введення препаратів щоденно ретельно обробляли кон'юктивальну щілину 0,05%-вим розчином хлоргексидину біглюконату з наступним введенням в кон'юктивальну щілину 1 мл Офтальмогелю та виконанням масажу впродовж 3-х хвилин. Підшкірно (в ділянці шиї) застосовували Івермектин або Івомек (антигельмінтний препарат) в дозі 1 мл на 50 кг маси тіла тварини один раз в день впродовж 5 днів.

Із засобів загальностимулюючої терапії застосовували Катозал у дозі 25 мл. Через 14 днів проводили ще один курс терапії.

З метою профілактики телязіозу у корів пропонували:

- захист очей тварин від нападу зоофільних мух та їх знищення;
- дегельмінтизація заражених тварин.

Важливе значення в профілактиці телязіозу має захист очей тварин від нападу мух та їх знищення. В цьому випадку можна худоби утримувати в закритому (затемненому) приміщенні в спекотні дні або застосувати інсектицидні засоби (0,01% розчин бутоксу,

0,01% неостомазану, ектосану або суміш препаратів – байгон в 0,5% концентрації, 0,005% неостомазан і 0,005% бутокс) або прикріпляти бірки, оброблені піретроїдами.

Дегельмінтизацію тварин з неблагополучних за телязіозу господарств проводять перед вигоном на пасовище і після переведення на стійлове утримання.

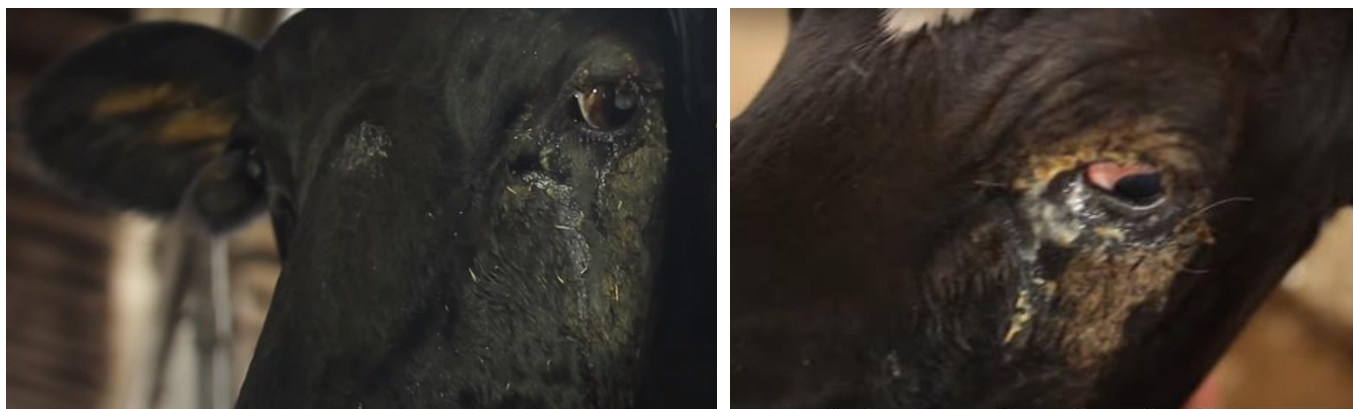

Фото 4 і 5. Ознаки кератокон'юктивіту у корів за телязіозу

Фото 6 і 7. набряки повік та світлобоязнь у корови

Фото 8. Помутніння рогівки та утворення білого більма у корови

Фото 9. Локалізація телязій в оці

Фото 10. Сльозні витікання з очей у корів